

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

๑. ชื่อประเพณี ทานก๋วยสลาก

๒. ประเพณีเกี่ยวกับ (✓) ศาสนา ( ) ความเชื่อ (✓) วิถีชีวิต ( ) การทำมาหา

๓. ความเป็นมา สำคัญโดยสังเขป

ประการสำคัญที่สุด ก็คือ เป็นการถวายทานเรียกว่า “ทานข้าวสังข์ดิบ” จะนิยมนำผลไม้ทุกชนิด ขิง ข่า ตะไคร้ พริก เกลือ กล้วย อ้อย หรือน้ำของที่บริโภคในชีวิตประจำวันมาใส่ชะลอมแล้วนำมาถวายแก่สงฆ์ ถือว่าเมื่ออุทิศถวายแล้วจะเป็นปัจจัยแด่ญาติ ผี ปีศาจ ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วได้พ้นทุกข์

ประวัติความเป็นมาของสลากภัต

ในสมัยครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าประทับ ณ พระเชตะวันมหาวิหารนั้น วันหนึ่งนางกุมารีผู้หนึ่งได้อุ้มลูกชายวัยหนึ่งขวบหนีผู้เฒ่าผู้แก่ที่คอยดูตักเตือนหลายชาติแล้ว ติดตามมาจะทำร้ายลูกของนาง นางเห็นจวนตัวจะวิ่งหนีไปที่อื่นก็ไม่ทัน จึงพาลูกวิ่งเข้าไปยังเชตะวันมหาวิหาร เข้าไปในพระวิหารที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอยู่ นางเอาลูกน้อยวางแทบพระบาทของพระพุทธเจ้าแล้วกราบทูลว่า “ข้าแต่องค์ผู้เจริญ ขอจงโปรดเป็นที่พึ่งของลูกชายหม่อมฉันด้วยเถิดพระเจ้าข้า” พระพุทธเจ้าได้หยุดพฤติกรรมของนางกุมารี และนางยกขี้ด้วยถาดตรัสสอนว่า “เวรย่อมไม่ระงับด้วยเวร เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ธรรมะนี้เป็นของโบราณ” แล้วให้นางทั้งสองได้เห็นผิดชอบชั่วดี นางยกขี้เกิดซึ่งในคำสอนก็รับศีล ๕ แล้วนางก็ร้องไห้สะอึกสะอื้นกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า นางไม่รู้จะไปทำมาหากินอะไร เพราะได้รักษาศีลเสียแล้ว นางกุมารีกาก็รับอาสาพานางไปอยู่ด้วย ต่อมานางกุมารีกาก็ได้ให้ความเอาใจใส่ต่อนางยกขี้เป็นอย่างดี เมื่อนางยกขี้ได้รับความอุปการะก็นึกอยากจะทำบุญคุณ จึงเป็นผู้พยากรณ์บอกกล่าวเรื่องอุนนิยมิวิทยา คือบอกให้นางกุมารีทำนาในที่ดอนเมื่อถึงปีที่มีฝนมาก ทำนาในที่ลุ่มในเวลาที่มีฝนแล้ง นางกุมารีก็ได้ปฏิบัติตามทำให้ฐานะร่ำรวยขึ้นยิ่งกว่า คนอื่นๆ ในละแวกนั้น คนทั้งหลายมีความสงสัยจึงพากันมาถามนางกุมารีว่า มีสาเหตุความเป็นมาอย่างไร จึงได้รับคำตอบว่านางยกขี้เป็นผู้บอกกล่าวให้ คนทั้งหลายจึงพากันไปหานางยกขี้เพื่อให้นางช่วยบอกให้อย่างเดียวกับนางกุมารี ต่อมา คนทั้งหลายก็ได้รับการอุปการะจากนางยกขี้จนมีฐานะร่ำรวยไปตามๆ กัน ด้วยความสำนึกในบุญคุณชาวบ้านจึงพากันเอาเครื่องอุปโภค บริโภค อาหารการกินเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ นานา มาสังเวยเป็นอันมาก ข้าวของในสำนักของนางยกขี้จึงมีจำนวนมากเหลือกินเหลือใช้ นางจึงได้นำมาทำเป็นสลากภัต โดยให้พระสงฆ์ได้ทำการจับสลากตามเบอร์ ด้วยหลักของอุปโลกนกรรม คือ ของที่ถวายมีทั้งของราคาแพง ราคาต่ำแตกต่างกัน การถวายแบบวิธีการจับสลากของนางยกขี้นี้นับเป็นครั้งแรกแห่งประเพณีการถวายทานสลากภัต และยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

๓.๑ ช่วงเวลาที่จัด

ประเพณีสลากภัต นิยมทำในฤดูที่มีผลไม้อุดมสมบูรณ์ในระหว่างเดือน ๖ จนถึงเดือน ๘

๓.๒ สถานที่จัด

หมู่ที่ ๑-๑๗ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

๓.๓ ความมุ่งหมายของประเพณี

๑. เพื่อเป็นการทำบุญทำทานอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษและผู้มีพระคุณซึ่งล่วงลับไปสู่ปรโลกแล้ว ทั้งที่ไม่ใช่มนุษย์ซึ่งอาจจะเป็น ช้าง ม้า วัว ควาย ที่เคยได้อาศัยได้ใช้แรงงาน

๒. เพื่อเป็นการอุทิศผลานิสงส์ไปเป็นนเือนาบุญแก่ ผู้ตานก๋วยสลากเอง เมื่อถึงแก่กรรมแล้วเชื่อว่าชาติหน้าจะได้มีกินมีใช้และมีศรีสุขดี

การตานก๋วยสลาก เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วนี้ นับว่าเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่เวทีของบรรดาลูกหลาน ที่มีต่อดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ เพื่อให้ท่านได้รับผลานิสงส์ไป สู่สุคติที่ดีและเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูโดยมาเลือกหาผู้ที่มีบุญคุณนั้นจะเป็นคนหรือสัตว์ คือมีการตอบแทนบุญคุณของบรรดาสัตว์ที่ตนเองได้ใช้งานในหน้างานด้วย ซึ่งบางทีก็ยังไม่ตายก็มี ท่านก็ทำบุญไว้ให้สัตว์เหล่านั้นด้วยเพื่อให้ได้บุญร่วมกับตน

การทำบุญตานก๋วยสลาก นอกจากจะเป็นการแสดงออกถึงพลังแห่งความสามัคคีของชาวบ้าน ที่ร่วมมือร่วมใจกัน จัดงานบุญงานกุศลไว้พร้อมหน้ากัน ปีหนึ่งจะมีการจัดงานอย่างพร้อมหน้ากันสักครั้งหนึ่ง หลักการทำบุญตาน ก๋วยสลากนี้เป็นวิธีการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งนั่นคือ การบริจาค รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดมั่น ถือมั่น ในลาภ ยศ สุข สรรเสริญ หรือโลกธรรม ๘ ชาวเหนือหรือชาวล้านนา นับว่าเป็นชนชาติที่มีวัฒนธรรมประเพณีการทำบุญทำทานทางพระบวรพุทธศาสนาที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองในเขตภาคเหนือตอนบนจังหวัดที่มีการทำบุญตานก๋วยสลาก เช่น พะเยา แพร่ น่าน เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน ตาก อุตรดิตถ์ และสุโขทัย

๓.๔ ขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือพิธีกรรม

ค่านิยมในการกินสลาก

การทำบุญตานก๋วยสลาก นับเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวล้านนาประการหนึ่ง เนื่องมาจากค่านิยมที่ สืบทอดทำมาแต่โบราณจนกลายเป็นประเพณีสืบมาช้านานคือ

๑. ประชาชนว่างจากภาระกิจการทำนา
๒. ผลไม้ เช่น ส้มโอ ส้มเขียวหวาน ส้มเกลี้ยงกำลังสุก
๓. ประชาชนหยุดพักการเดินทางไกลเพราะเป็นฤดูฝน
๔. พระสงฆ์อยู่อย่างพร้อมปรัก
๕. ได้โอกาสสงเคราะห์คนยากจนเป็นสังคหทาน
๖. ถือว่ามีอานิสงส์แรง คนทำบุญสลากมักมีโชคลอยมา
๗. มีโอกาสหาเงินและวัสดุบำรุงวัด

ด้วยเหตุผล ๗ ประการนี้ ชาวล้านนาจึงนิยมทำบุญตานก๋วยสลากกันเกือบทุกวัด มีแต่ว่าหากวัดใดมีงานตั้งธรรมหลวง(ฟังเทศน์มหาชาติ) วัดนั้น จะเว้นจากการทำบุญตานก๋วยสลาก

ระยะเวลาที่นิยมทำบุญदानก๋วยสลากกัน คือ เริ่มตั้งแต่วันเพ็ญเดือน ๑๒ เหนือ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐) จนถึงเดือนเก็งดับ (แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑) หรือราวๆ เดือน กันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน ของทุกๆ ปี บางแห่งอาจจะจัดก่อนหน้าวันเวลาดังกล่าวนี้แต่ก็ห่างไม่มาก ระยะเวลาช่วงนี้ถือเป็นเวลาที่เหมาะสม เพราะ ช่วงนี้ชาวบ้านว่างจากการทำงานในอาชีพของตน พระภิกษุสามเณรยังคงจำพรรษาอยู่ที่วัดอย่างพร้อมเพรียง รวมถึงเป็นช่วงที่ผลไม้นานาชนิดสุกดีแล้วด้วยจึงถือโอกาสถวายในช่วงนี้ ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้ทำไว้ คือ รอให้ความถึงพร้อมแห่งบุญเขต คือ

๑. ความพร้อมของไทยทาน (สิ่งของที่จะถวาย)

๒. ความพร้อมของผู้รับ คือ พระภิกษุ สามเณร

ประเพณีการ “ทานข้าวสลาก” หรือการกินก๋วยสลาก” ตามสำเนียงพูดของคนเมืองเหนือหมายถึง ประเพณีทานสลากภัต เป็นประเพณีที่ชาวเหนือถือสืบเนื่องกันมานานแล้ว การทานก๋วยสลาก (หรือบางแห่งเรียกว่า “ทานข้าวสลาก”) ในจังหวัดเชียงใหม่ในสมัยก่อนนั้นจะต้องทำที่วัดเชียงใหม่อันเป็น ปฐมอารามในจังหวัดเชียงใหม่ก่อน ที่จังหวัดลำปางก็จะเริ่มที่วัดปางยางคก ซึ่งเป็นวัดต้นตระกูลของเจ้าเจ็ดตน คือ ทิพย์ช้าง จังหวัดพะเยาจะเริ่มทำที่วัดเชียงหมื่น บ้านกว๋าน อำเภอกงคาจาย จังหวัดน่านจะเริ่มที่วัดพระธาตุช้างค้ำ เป็นต้น ในปัจจุบันนี้บางจังหวัดถือตามความพร้อมของวัดและบ้านเป็นสำคัญ หากวัดไหนบ้านใดพร้อมก็จัดงานได้เลย แต่มีหลายจังหวัดที่ยังคงรักษาประเพณีและระเบียบปฏิบัตินี้อยู่

วันดาสลาก

ก่อนวันทำพิธีदानก๋วยสลาก ๑ วัน เรียกว่า วันดา คือเป็นวันจัดเตรียมสิ่งของเครื่องไทยทาน พวกผู้ชายก็จะจัดดอกसान ก๋วย (ตะกร้า) ไม้หลายๆ ใบ บางครอบครัวอาจทำหลายสิบใบแล้วแต่ศรัทธาและกำลังทรัพย์จะอำนวยให้ฝ่ายหญิงจะไปตลาดหาจัดหาอาหารไว้เตรียมต้อนรับ ญาติพี่น้องจากต่างหมู่บ้านจะมาพร้อมทำบุญ คนเหนือ เรียกว่า “การหอมครัว” เมื่อฝ่ายญาติพี่น้องต่างหมู่บ้านมาหอมครัว ก็จะช่วยกันห่อของกระจุกกระจิก เช่น ข้าวสาร พริก หอม กระเทียม เกลือ กะปิ ปลาร้า ขนมข้าวต้ม และอาหารเช่น ห่อหนึ่ง (ห่อหมก) จิ้นส้ม (แหนม) เนื้อเค็ม หมาก เมียง บุหรี่ ไม้ขีดไฟ เทียนไข สีย้อมผ้า ผลไม้ต่างๆ เช่น ส้มโอ ส้มเกลี้ยง จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนก๋วยสลาก ที่เตรียมไว้

ประเภทของก๋วยสลาก

ก๋วยสลากหรือสำรับมีอยู่ ๒ ประเภท คือ

๑. ก๋วยเล็ก จะมียอด (เงิน) จำนวนไม่มาก อาจจะเป็นห้าบาท สิบบาท และไม่เกิน ๕๐ บาท ถ้าเกินกว่านี้จะเป็นก๋วยสลากอีกประเภทหนึ่ง และก๋วยเล็กบางที่ก็เรียกว่า ก๋วยขี้มูเพราะมี ของกินของใช้มากกว่าจำนวนเงินนั่นเอง

๒. ก๋วยใหญ่ ส่วนมากจะเป็นก๋วยสลากของผู้มีฐานะหรือเป็นก๋วยของคณะศรัทธาร่วมกันจัด จะมีการบรรจุปัจจัยไทยทานของใส่ไปมาก และบางที่ก็จะมีหงส์หรือครุฑตาม เป็นเครื่องประกอบก๋วยด้วย ก๋วยเช่นนี้เรียกว่า ก๋วยโจ้คหรือ สลากโชค เพราะเมื่อพระภิกษุ – สามเณรรูปใดจับได้ก็นับว่าเป็นโชคดีไป สลากโชคนี้เจ้าของจะ

ตกแต่งประณีตสวยงามมากกว่าสลากธรรมดา บางรายเจ้าของจะนำเอาเครื่องประดับอันมีค่า เช่น สร้อยคอ ทองคำ สร้อยข้อมือ เข็มขัดนาฬิกาใส่ลงไปด้วย แต่ไม่ได้ “ทาน” ไปจริงๆ เมื่อถวายสลากเสร็จก็มักจะขอ “บูชา” คืน การเอาของมีค่าใส่ลงไปเช่นนี้ ผู้ถวายมักจะอุทิศส่วนกุศลนั้นให้ตนเองเพราะเชื่อว่าเมื่อตายไปแล้วหากไปเกิดในภพอื่นก็จะได้รับสิ่งของที่ตนถวายอุทิศไว้อีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีถ้วยอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า ถ้วยจุด หรือกัณฑ์จุดเป็นถ้วยเล็กหรือกัณฑ์ใหญ่ก็ได้ เพื่อที่เจ้าของถ้วยศรัทธาพระรูปใดรูปหนึ่งหรือไม่เจาะจงแต่ปรารถนาที่ถวายแก่พระภิกษุ สามเณรรูปใดก็ได้ที่คนพอใจจะถวาย โดยมากจะถือเอาความพอใจเป็นหลัก กัณฑ์จุดพระเจ้า (พระพุทธรูป) คือเจ้าศรัทธาจะรวมถวายงานทาน สลากเหมือนกัน แต่ประสงค์อยากให้ส่วนของข้าววัดเพื่อบำรุงวัด ก็จะมีการอุทิศทั้งให้ตนและผู้อื่นเหมือนกัน อื่นๆ และไทยทานก็เหมือนกันอาจจะเล็กหรือใหญ่ก็ได้ แต่การถวายนั้นจะถวายให้ทางวัดเลยโดยอาจจะถวายที่เจ้าอาวาสหรือตัวแทนเจ้าอาวาส

เส้นสลาก

การถวายสลากนั้น จะต้องจัดทำสลากเสียก่อน ซึ่งเรียกว่า “เส้นสลาก” ในอดีตเส้นสลากจะทำจาก ไบลาน ใช้เหล็กจาร จารเอา และที่สำคัญคือต้องเป็นภาษาเมืองเหนือ หรือตัวหนังสือล้านนาด้วย เพราะสมัยก่อนต้องเขียนต้องจารเป็นภาษาเมืองเหนือ จึงจำเป็นต้องไปหาพ่อน้อย พ่อหนานเป็นคนเขียนเพราะท่านได้เรียนมา

แต่ในปัจจุบันนิยมใช้กระดาษตัดเป็นแผ่นเหมือนไบลานแทนเพื่อความสะดวกในการหาและในการเขียน ตัวหนังสือจากตัวเมืองก็ใช้ตัวหนังสือไทยธรรมดาทั่วไป พร้อมกันนั้นความหมายและความสำคัญของบรรดา พ่อน้อย พ่อหนาน ก็ลดลงมา บางครั้งเพื่อความสะดวกอาจจะใช้การพิมพ์ก็ได้

วันตานสลาก หรือวันกินสลาก

เมื่อเจ้าศรัทธาเตรียมเส้นสลากเรียบร้อยแล้ว พอรุ่งเช้าของวันกินหรือวันงาน เจ้าศรัทธาก็จะนำเอา เส้นสลากของตนไปรวมกับ เส้นสลากของเจ้าศรัทธาอื่น (เพื่อนบ้าน) ที่บริเวณที่ทางวัดจัดไว้ อาจเป็นกลางวิหาร หรือบางทีก็นำไปรวมที่หัวหมวดซึ่งจะรวบรวมจากลูกหมวดไปให้ทางวัดอีกทีก็มี ถ้าเป็นถ้วยเล็กก็จะยกมาธรรมดา แต่ถ้ากัณฑ์หรือคร้วตาก็จะมีการแห่มาถวาย คือญาติพี่น้องก็มาร่วมกันแห่คร้วตาน เป็นที่สนุกสนาน

คร้วตานของหัววัดต่างๆ ที่ได้รับนิมนต์ไว้ ถ้าเป็นวัดใหญ่หรือบ้านใหญ่หรือมีความสนิทสนมในเขตตำบลเดียวกันก็จะจัดคร้วตานมาร่วมถวายเข้าวัดและยังมีช่างพ่อนๆ นำคร้วตานด้วยเป็นที่ตื่นตาและงดงามยิ่ง

เมื่อช่างพ่อนหัววัดต่างๆ จะพ่อนนำหน้าคร้วตานมา อาจจะไม่มาพร้อมกันเสียทีเดียว จะตั้งพ่อนห่างจากประตู ๒๐๐- ๒๐๐ เมตร พอพ่อนมาถึงหน้าวัด เจ้าภาพก็จะพ่อนรับต่อ

ปัจจุบันเพื่อเป็นการสะดวกและประหยัดเวลา ทางวัดเจ้าภาพจะเตรียมปะรำพิธีหรือกางเต็นท์ที่เตรียมสำหรับต้อนรับแขกการพ่อนก็จะพ่อนในเต็นท์ที่เจ้าภาพเตรียมไว้ให้ โดยวัดเจ้าภาพจะพ่อนเปิดงานหลังจากนั้น ช่างพ่อน หัววัดต่างๆ ก็จะเข้าคิวพ่อนตามลำดับ

พิธีกรรมทางศาสนา

เมื่อคณะศรัทธานำเส้นมารวมกันยังกลางบริเวณพิธีและคร่ำวานหัววัดต่างๆ มาพร้อมแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งจะประกาศให้ผู้ที่ยังไม่ได้นำเส้นมารวมกันทราบอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงทำการสุนเส้นสลาก (คะเคล้า) ให้ปนกัน เพื่อความยุติธรรมต่อไป

การแบ่งเส้นที่สุนหรือคะเคล้าแล้ว ก็มาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑. ถวายพระเจ้า (พระพุทธร)

๒. ถวายพระธรรม (สำหรับพระภิกษุ- สามเณรที่รับนิมนต์ขึ้นเทศน์อานิสงส์กินข้าวสลาก)

๓. ถวายพระสงฆ์ (พระภิกษุ – สามเณร)

การแบ่งเส้นสลากในปัจจุบัน โดยมากจะแบ่งออกเพียง ๒ ส่วน คือ

ส่วนของพระพุทธรจะนำไปเข้าวัดหรือบารุงวัดและอีกส่วนหนึ่งถวายพระภิกษุ – สามเณร (พระธรรม – พระสงฆ์) ต่อจากนั้นพ่ออาจารย์หรืออาจารย์วัด (มรรคทายก) ก็จะนำเวณتان (กล่าวคำถวายสลากภัต) ในส่วนของพระธรรม และส่วนของพระสงฆ์ก็เอาส่วนของพระธรรมและพระสงฆ์มารวมกันเพราะผู้ที่เทศน์ก็นับเข้าในส่วนของพระสงฆ์ด้วย

เมื่อกล่าวคำเวณتانเรียบร้อยแล้ว ต่อจากนั้นก็จะเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์จะทำการอุปโลกน์ โดยการตั้งพระรูปใดรูปหนึ่งที่เป็นที่นับถือมาอุปโลกน์ ส่วนที่เข้าพระเจ้าหรือถวายวัดนั้นจะแยกไว้ต่างหาก เมื่อทำการอุปโลกน์เรียบร้อยแล้ว ก็จะถวายแก่พระภิกษุ – สามเณรที่รับนิมนต์มา

การนิมนต์พระจากวัดต่าง ๆ บางวัดอาจนิมนต์มาทั้งวัด หากสถานที่วัดกว้างขวางเพียงพอหรืออาจนิมนต์เฉพาะเจ้าอาวาสหรือผู้แทนเจ้าอาวาสมารับสลากแทนพระภิกษุ – สามเณรทั้งวัด พระภิกษุสามเณรบางส่วนจะรออยู่ภายนอกพระวิหารตามสะดวกหรือตามที่วัดจัดไว้ให้ เมื่อถวายครบทุกรูปแล้ว พระสงฆ์ทั้งหมดอนุโมทนาเป็นอันเสร็จพิธี

เมื่อพระภิกษุได้รับเส้นสลากแล้ว หรือพระภิกษุ – สามเณรที่รอรับเส้นสลากจากตัวแทนของวัดอยู่ เมื่อได้ เส้นสลาก ต่างก็จะนำเส้นสลากไปแลกหรือนำเส้นสลากไปหาเจ้าศรัทธาเพื่อรับถ้วยสลากหรือกัณฑ์สลากตามแต่เจ้าศรัทธาได้เตรียมไว้

บรรยากาศและความสนุกสนานของประเพณีตานถ้วยสลากนี้จะมีช่วงหลังจากที่มีการแบ่งเส้นสลากกันแล้ว พระภิกษุ สามเณรจะนำไปเสาะหาเจ้าศรัทธาให้ชวักไขว่ อ่านชื่อเจ้าของเส้นสลากดังอีกทีก็ครึกครื้น เมื่อพระภิกษุ – สามเณรได้เส้นใหญ่หรือสลากโชค ก็จะได้ยินเสียงโห่ร้องดังสนั่นด้วยความดีใจของ เจ้า

ศรัทธาหรือเจ้าภาพเป็นที่สนุกสนานเมื่อพระภิกษุ – สามเณรได้เส้นสลากใหญ่หรือสลากโชค ก็จะได้ยินเสียงโห่ร้องดังสนั่นด้วยความดีใจของ เจ้าศรัทธาหรือเจ้าภาพเป็นที่สนุกสนาน

เมื่อได้เส้นสลากแล้ว เจ้าศรัทธาก็จะเอา “ก้วยสลาก” หรืออาจจะนิมนต์พระมาที่กัณฑ์สลาก พระก็จะอ่านข้อความในเส้นสลากให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง “ก้วยสลาก” และกล่าวอนุโมทนาให้พร

พระภิกษุ – สามเณรหลังจากอ่านสลากและอนุโมทนาในพรแล้ว ก็จะคืนเส้นสลากให้เจ้าของสลาก เจ้าของก็จะนำเส้นสลากนั้นไปรวมกันหน้าพระพุทธรูปไว้ในพระวิหาร เมื่อเสร็จงานแล้วมรรคนายกก็จะเอา เส้นสลากนั้นไปเผาไฟหรือนำไปทิ้งเสีย

หลังจากได้รับพรและถวายเส้นสลากแล้วก็เป็อันเสร็จพิธี สิ่งที่เหลืออยู่ก็คือการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของชาวล้านนาและความสามัคคีในหมู่คณะ ญาติพี่น้อง ไว่ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป

๓.๕ ความเชื่อที่เกี่ยวข้อง

ประเพณีสลากกัณฑ์ นิยมทำในฤดูที่มีผลไม้อุดมสมบูรณ์ในระหว่างเดือน ๖ จนถึงเดือน ๘ เมื่อวัดใดจะจัดให้มีการถวายสลากกัณฑ์ มักทายกผู้เป็นหัวหน้าก็จะกำหนดวัน และหาเจ้าภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทำใบปิดไปปิดไว้หรือประกาศหรือไปป่าวร้องหาเจ้าภาพร่วม ผู้ใดต้องการเป็นเจ้าภาพก็แจ้งชื่อไว้ ครั้นถึงวันกำหนดผู้เป็นเจ้าภาพก็จะมีการเตรียมสำหรับกับข้าวและเครื่องไทยทานตามกำลังของตน เช่น หมาก เมี่ยง บุหรี่ ไม้ขีดไฟ หอม กระเทียม สบู่ แปรงสีฟัน ข้าวสาร น้ำตาล และน้ำอ้อย เป็นต้น ต่างก็นำมารวมกันไว้ในบริเวณวัด จากนั้นมักทายกเป็นผู้จัดนำเบอร์มาติดที่สำหรับกับข้าวของเจ้าภาพแต่ละราย แล้วเขียนเบอร์หมายเลขให้พระจับฉลาก เมื่อพระจับได้ใบอะไรเจ้าของคนนั้นก็ต้งนำสำหรับกับข้าวที่นำมา ส่วนใหญ่ของที่เตรียมไว้จะพอดีระหว่างเจ้าภาพและพระที่นิมนต์มา และข้อสำคัญในการทำบุญสลากกัณฑ์ คือ เป็นการถวายทานแบบไม่เจาะตรงผู้รับเมื่อพระองค์ใดจับได้เบอร์ของเจ้าภาพ เจ้าภาพไม่ควรแสดงความยินดีในผู้รับ ก่อนที่จะจับฉลากจะมีการฟังเทศน์อย่างน้อยหนึ่งกัณฑ์ ต่อจากนั้นได้มีการยกของประเคนตามฉลาก เมื่อพระฉันเสร็จแล้วก็อนุโมทนาและให้พรเจ้าภาพก็กรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้วเป็อันเสร็จพิธี

ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

๓.๖ คุณค่าของประเพณี

เพื่อเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

๓.๗ การสืบทอดประเพณี

จัดกิจกรรมต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

